

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Nela Pýchová (Kulturální studia – Dějiny umění)

Název práce: Zombie jako metafora lidské společnosti.

Oponentka práce: Mgr. Vera Kaplická Yakimova, Ph.D.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Bakalářská práce Nely Pýchové je věnována postavě zombie, jejímu původu a historii v popkultuře. Na textu je třeba hned ocenit, že autorka prokazuje osvojení si kulturního přístupu k vybranému materiálu. Již samotný název práce naznačuje, že Pýchová se zaměří na širší kulturní kontext postavy zombie a výsledek tento plán naplňuje.

Kdybych měla shrnout obsah práce, lze říci, že se autorce podařilo nabídnout úvodní studii k zombie „od počátku k dnešku“. Většina takových prací trpí nedodělaností, kdy jsou počátky podrobně zmapované a čím dál tím víc je cítit spěch k finálnímu bodu. Pýchová naopak věnuje poměrně rovnoměrnou pozornost každému zkoumanému období, přičemž se nejjistěji cítí v současnosti. Chvályhodné je, že i když autorčin zájem o zombie začal jistě v současnosti, je schopná reflektovat i jiná historická období. Když si ale uvědomíme, že práce nemá ani 50 NS a každému období je věnována přibližně stejná pozornost, lehce dojdeme i ke slabině takového přístupu. Pýchová věnuje každé historické době pár stran, a i když jsou její závěry vlastně zajímavé a přesvědčivé, rychlost, se kterou přechází od jednoho tématu k druhému je rušivá a směřuje k povrchnosti. Autorka sice občas věnuje větší pozornost nějakému konkrétnímu dílu, ale ve spěchu se místy uchyluje k problematickým generalizacím či nerespektuje dobová specifika. Například na s. 17-18, kde se věnuje velice důležité problematice rasových a genderových motivů v zombie filmech z první poloviny 20. století, Pýchová píše: „Provázanost rasové a genderové dimenze je ve starších filmech zřetelná v tom, že emancipace žen je vždy navázána pouze na ženy bílé pleti. Černošská ženská těla byla ve filmech většinou naprosto přehlížena. Filmoví tvůrci se aktivně nesnažili je zobrazovat a nabídnout tak rovnou reprezentaci. Ženy bílé barvy pleti vždy byly naopak extrémně viditelné.“ Zde autorka pěkně upozorňuje na rasové odlišnosti a na odraz společenských strachů a stereotypů, spojených s rasou v americké dobové společnosti. Hodnotit ale tato dobová specifika jako záměrné „nesnažení se“ o rovnou reprezentaci mi přijde jako anachronická. V této době (cca do začátku 50. let) existovalo celé odvětví amerického filmu, tzv. „race films“, které bylo produkováno pro černošské publikum a kde hráli jenom černošští herečky a herci. Před druhou světovou válkou málokoho napadlo, že je rovná reprezentace vůbec nutná, tato téma se do mainstreamového

hollywoodského filmu dostává až po válce. Zároveň, pokud by se autorka zastavila ještě déle u analyzovaného filmu *Revenge of the Zombies* z roku 1943, tak by si podle mě jistě všimla nejen emancipační tendence bílé ženské postavy, ale i té černošské. V samotném závěru filmu, kdy dvě černošské postavy, muž (sluha kterého, hraje v té době vyhlášení černošský komediální herec Mantan Moreland) a žena (služka, v roli Sybil Lewis), nakládají svoje kufry do auta, muž vesele říká, že pokud si žena najde v Harlemu dobrou práci, tak se pak může vdát. Žena s úsměvem opáčí, že pokud si dobrou práci najde, tak se ani vdávat nepotřebuje. Vyděšení v očích muže je jasným ukazatelem, že taková varianta a emancipační snahy nejsou vítány.

Obdobné rychlé rozřešení nalezených motivů najdeme například na s. 28, kdy autorka sleduje historii zombies v jiných kulturách, než je ta americká. Pýchová píše: „Ve *Fukkatsu no Hi* lze navíc stále ještě pozorovat dědictví druhé světové války, strach a odtažitost vůči Německu, jelikož právě Němci virus ukradli. Zároveň se zde promítá obava z amerických válečných aktivit.“ Bylo by zajímavé se zde zamyslet, jak se japonská dobová filmová produkce a společnost obecně staví k faktu, že Japonsko bylo na straně Německa během Druhé světové války a samo bylo mezi poraženými a odsouzenými za jejich zločiny. Je toto osočování Němců hlubší strategií vyrovnávání se s minulostí, nebo jen přijímáním postavy padoucha-Němce jako už ustálené žánrové specifiky? V kombinaci s tvrzením o obavě z amerických válečných aktivit, by Pýchová mohla při menším spěchu najít i další ryze japonské zvláštnosti zombie filmů.

Další problematickým faktorem práce je fakt, že Pýchová charakterizuje a analyzuje určité filmy/seriály jako obsahující zombie, i když monstra v nich obsažené přímo zombies nejsou. Otázkou je, proč autorka vybírá tyto, a ne jiné filmy. Je tu například moc pěkná analýza seriálu *The Last of Us*, ale chybí jiné filmy jako *I Am Legend* nebo *Uteč*, kde by autorka mohla najít změnu v rasové reprezentaci.

Poslední poznámka ohledně textu směřuje k teoretickému základu práce, kdy autorka si vhodně uvedla svoje pojednání Freudovým pojmem „Něco tísnivého“. Osobně bych ji doporučila, pokud bude v tématu pokračovat, věnovat pozornost pracím Noëla Carolla, jehož pojetí monstra v hororu a konkrétně v hororovém filmu je už počítáno za kanonické. Zombie je například v článku „Podstata hororu“ (Illuminace 1993 (1), s. 53-63) ilustrativním příkladem specifik hororového monstra, které je kategoriálně přechodovou bytostí– není ani mrtvé, ani živé.

Bakalářská práce Nely Pýchové je tedy povedeným úvodem do problematiky zombies v populární kultuře. Zároveň vykazuje jisté slabiny v hloubce interpretací a neubrnila se rychlým generalizacím. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou.

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

.....
podpis oponentky práce

V Sofii, dne 18. srpna 2023

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	Dobře	nevyhověl
---------------------	---------	--------------------	-------	-----------